

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINECA.

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a :

Pe unu anu 5 fl.—er., pe $\frac{1}{2}$ anu 2 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contineu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl v. a

Corespondentie se se adrezeze Redactiunie

, „BISERIC'A si SCÓL'A.”

Ér banii de prenumeratiune la TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.

Nr. 3112.

Prea onoratiloru protopresviteri si administratori protopresviterali, si onoratiloru preoti din dieces'a Aradului.

„Cela ce va face si va invetiá, acel'a mare se va chiamá, ér celu ce nu va invetiá, micu se va chiamá intru imperati'a ceriuriloru” Mateiu 9—14.

Dorinti'a si nisuinti'a cea mai ferbinte a tuturoru ómeniiloru, este de a deveni bine si ferice; aici si dincolo de mormentu. Dupa aseminea dorintie alérga ómenii, din cea mai frageda etate pana la mórté.

Daca inse pre langa tóte silintiele loru, o mare parte de ómeni nu ajunge aceea dorintia, daca cei mai multi nu ajungu binele si fericirea dupa cari nisescu, caus'a este: lips'a de o buna conducere, fara de care, nu potu alege bine mijlocele, prin cari si ar putea duce intru indeplinire acea dorintia a loru.

Mijlocele, cari conduceu pre omu la bine si fericire, sunt cele doue asiezaminte sante: biseric'a si scól'a, séu religiunea si invetiatur'a.

Scól'a invétia pre omu acele cunoscintie, prin cari i-si castiga mai cu inlesnire si mai intru prissintia, cele de lipsa pentru esistintia, apoi cum se sustienă si se conserve cele castigate, cum se-si apere drepturile in tot loculu si timpulu; ér biseric'a invétia pre omu cunoscinti'a unui adeveratu Dumnedieu, si legatur'a dintre omu si Dumnedieu, pentru a apoi acést'a se-i fie stéu'a conduceatóre in tóte luerările lui, cá se póta deveni folositoriu familiei sale, neamului seu, patriei sale, si societatii in care traieste.

Din trecutulu poporului nostru scimu iubitilor, că viéti'a lui intréga, a fost strensu legata de biserica; dar intre imprejurările mastere in cari a traitu, n'a pututu ingrijii in mesura corespunzetóre si de alu douilea factoru, de scóla séu invetiatura; ér acesti doui factori fiind asia de strensi legati la olalta, cá si trupulu cu sufletulu, omulu nungai inbratisandu pre amendoi se póte norocí si ferici.

De aici a urmatu apoi, ca o mare parte a poporului nostru remanendu inapoi cu invetiatur'a, prin acést'a, a remasu lipsitu in parte mare, si de binecuventàrile ei, de bunastare si fericire.

Pentru a adeverí acestea, nu vom provocá la alte dovedí, ci vom dice, se priviti unulu fie-carele in jurulu vostru, cá se vedeti, si se aflati, că de regula, numai acei ómeni sunt mai miluiti si mai binecuventati de Dumnedieu, numai acei'a sunt mai in stare, mai in vaza si in cinste, numai acei'a ocupă locuri mai de frunte in societate, cari pre langa religiune, au inbratisatu si scól'a, séu invetiatur'a; ér cei fara invetiatura, au fostu si suntu lipsiti si de binecuventàrile ei, fiind siliti a luptá greu cu neazurile provenitóre din lips'a de invetiatura.

Aceea ce se vede la singurateci se afla si la popóra si natiuni. Daca ni vom estinde privirea si mai departe de jurulu nostru, vom aflá, că si intre popóra si natiuni, acelea se bucura de bunastare, vaza si inaintare, si sunt indreptatite la viitoru tot mai bunu si mai frumosu, cari au inbratisatu tot mai multu cultur'a, si lumin'a, séu invetiatur'a; ér cele fara invetiatura sunt condamnate, de sorte, la o stare trista si durerósa.

Sciind noi acestea iubitilor, si avênd in vedere, că poporulu nostru, dela noi preotii lui de sus pana josu, astépta indreptarea si condescerea la calea cea buna si mantuitóre; — daca purtamu la inim'a nostra sórtea lui, si prin elu si sórtea bisericei nostre nationale — si cine ar fi atât de nesocotit u se nupóte acestea la inim'a sa: atunci unulu fie-carele dintre noi, si toti la olalta, avem cea mai mare datorintia, a ingrijii tot mai multu, si tot mai seriosu, de invetiarea si luminarea lui, avênd pururea inaintea ochiloru acele adeveruri mari: că si poporulu nostru, cá si alte popóra, numai prin lumina si cultura, se póte ridicá la o stare mai multiamitóre, si că ridicarea lui, este si ridicarea nostra a preotimei lui, de sus pana jos, si totodata si celu mai frumosu meritu alu nostru, dupa dis'a santei scripturi: „cel'a

ce va face, si va invetiá, acel'a mare se va chiamá intru imperati'a ceriuriloru.“

Nu credemu sè se afle macar unu singuru preotu, carele n'ar fi petrunsu de aceste adeveruri, — căci unulu cá acel'a n'ar meritá numele de preotu; dar pôte că vor fi multi, cari pre langa tóta bunavointia, nu vor fi sciind cum? si de unde se incépa cu invetiatur'a poporului; de aceea, din incidentulu inceperei prelegeriloru scolare, ce ni stau inainte, venim si la acést'a ocasiune, a vi aretá iubitilor, că pentru ajungerea scopului, de a luminá poporul, de lipsa este a ingrijii, de o parte, cá fie-care scóla se fie provezuta cu invetiatoriu bunu, carele se-si implinesca conscientiosu chiamarea sa; ér de alta parte cá toti pruncii obligati la invetiatura, sè se deprinda, inca dela inceperea prelegeriloru, a cercetá scól'a regulatu, provediuti cu cărtile necesarii.

Pentru a ingrijí cá scól'a se aiba invetiatoriu bunu, va fi de ajunsu o controla corespunzetore; ér pentru a face cá toti pruncii obligati se cerceteze scól'a regulatu, este neaperatu de lipsa, a aretá parintiloru cu dovedi si exemple convingetóre, folósele cele mari ale invetiaturii, si urmàrile cele triste ale neinvetiaturii, spunendu-le la intielesu, la tote ocasiunile: că numai invetiatur'a ridica pre omu la bunastare, vaza, onóre, si prin acestea la bine si fericire; si in deosebi, că numai invetiatur'a tineretului ridica familii, popóra si natiuni la bunastare, vaza si onóre, căci precum si o singura lumina luminéza ori ce casa in intunerecu; tot aseminea chiar si numai unu singuru membru invetiatu intr'o familie, luminéza pre toti ceialalti membrii familiari in nesciintiele loru.

Sè se spuna mai departe parintilor: ca in timpulu nostru, atât de multu inaintat in tote privințiele, numai acei ómeni, acele familii, popóra si natiuni, potu contá la unu viitoru mai bunu, cari invétia mai multa carte; ér cei ce nu invétia carte, nu potu asteptá nici unu bine, ci numai dile grele si de durere.

Astfeliu dar, avendu invetiatoriu bunu, si lumanandu pre parinti despre folósele cele nepretiuite ale invetiaturii, si asia insuflandu-le tot mai mare dorinta de a-si invetiá pruncii loru: Se staruiti iubitilor, cu tot deadinsulu, că in primele dile ale lui septembre calendariulu nou, se se incépa negresitu prelegerile, in cea mai buna regula, in tote scólele nóstre din eparchie, dupa modalitătile si indrumàrile cuprinse in pastoral'a nóstra din 16 Augustu 1881 Nr. 1826.

Repetiendu inca odata, ca popórele si natiunile, numai prin religiune si lumina, se potu ridicá la bunastarea si fericirea ce urmarescu, nu putemu intra lasá, nici la acést'a ocasiune a-ve aminti, iubitilor, ca unica mesura, dupa carea se va mesura si pretiui iubirea nóstra facia de biserica, si natiune, va fi: sporiulu si resultatulu fapticu, ce-lu vom arata unulu fie carele, intru ridicarea poporului, tot mai multu, in cultura morala-religiósa, printr'o crescere cât mai buna, a generatiuniloru viítore.

Numai intru cât vom aretá asemenea sporiu, vom si dovedi, iubitilor, ca suntemu adeverati parinti binevoitori ai poporului nostru, si membrii demni ai bisericei si natiunei nóstre, precum si demni cetatieni ai patriei nóstre.

Dupa cari mai implorandu si darulu si ajutoriulu lui Dumnedieu asupra nóstra, asupra pastoriloru nostri, si asupra nisuinteloru nóstre, si poftindu pre p. t. protopresviteri se distribue fie-carui oficiu parochialu căte unu exemplariu din acestu circulariu, ér conducatoriu oficiului se-lu comunice si cu ceialalti preoti si cu invetiatorii locali, spre scire si acomodare, cu binecuvantare archierésca amu remasu

Arad, in 1/13. Augustu 1889.

Alu vostru

de tot binele voitoriu:

*Ioanu Metianu, m. p.
Episcopulu Aradului.*

Discursulu

pronunciata de comisariulu consistorialu Augustin Hamsea la deschiderea sinodului protopresviteralu alu Aradului, intranitul la 2. August in biserica catedrala din Aradu pentru alegerea de protopresviteru.

Onorati domni membri ai sinodului protopresviteralu alu Aradului! Ne-am robat lui Ddieu, că se tramita darulu santului seu Duchu asupra nóstra; si armati cu acésta nebiruita arma se potem intielege evangeliесcile sale invetiaturi, — si numai in spiritulu celu vecinicu alu acestor'a se indeplinim actulu celu mare, pentru carele ne-am intrunit astadi aici.

Ne semtim mai bine dupa acésta santa rugatiune, pentru ca credint'a nóstra neclatita in Dumnedieu si in puterea de viétia a bisericii Lui ne spune, ca nu lucru lumescu, nu lucru trecretoriu, suntem chiamati noi astadi a seversi aici; ci unu actu importantu, unu actu, carele sta in strensa legatura cu program'a cea vecinica si cu missiunea istorica a bisericii Domnului.

Ne semtim mai bine dupa acésta santa rugatiune, pentru ca nadejduim, ca Domnulu maririi ne va luminá, că se eserciام dreptulu, pre carele ni-lu acórda legea, si se ne implinimu detorinti'a, pre carea ni-o impune biseric'a, in spiritulu luminei si dragostei evangelice, pentru ridicarea si inaintarea semtiului de pietate alu poporului creditiosu.

Ne-am intrunit astadi aici pentru a alege prefitoriulu protopresviteru alu tractului Aradului.

Si preotimea si poporulu tractualu ascépta dela alesii sei, dela membri acestui sinodu protopresviteralu, — că prin votulu loru se ridice, si se puna in fruntea acestui tractu, pre unu barbatu, carele prin mintea si inim'a lui, pusa in servitiulu bisericei lui Christos, se pôta conduce poporulu in spiritulu luminei si dragostei evangelice pre calea cea buna, pre calea, carea duce cu succesu si sigurantia popórele la buna stare si fericire.

Protopresviterulu dupa legea nostra organica ocupă unu locu insemnat in organismulu bisericei noastre nationale.

Protopresviterulu dupa positiunea s'a oficiala, pre carea i-o aviséza statutulu organicu este inain-testatoriulu preotimei si poporului tractualu, si in acelasi timpu este organnlu, prin carele lucréza elementele constitutive superioare bisericesci la inaintarea afaceriloru bisericesci, scolarie si fundationali.

Protopresviterulu este conducetoriulu si povetiutoriulu preotimei, alu corpului invetiatorescu si alu poporului tractualu. Elu este unu organu instituit de biserica, pentru că nencetat se priveghieze asupra trebuintelor preotimei, ale scólei, si ale poporului, si nencetat se studieze, si se afle mijlocele, prin cari se pótă pretempiná aceste trebuinte, si se pótă conduce bisericile, scóiele si poporulu din tractulu in-credintiat administràrii lui pre calea cea buna, pre calea, carea conduce cu sigurantia si succesu la desvoltare si inaintare pre tòte terenele vietii.

In acelasi timpu protopresviterulu este organulu chiamat a informá esactu si conscientiosu organele superioare bisericesci despre totu ceea ce se petrece in tractulu seu, pentru că acestea in cadrulu competentiei, loru se pota luá dispositiunile cele mai nimerite pentru promovarea si inaintarea sigura a afaceriloru bisericesci, scolarie si fundationale.

Si érasi protopresviterulu este organulu chiamat a pune in aplicare, a pune in practica si a esecutá in modulu celu mai nimeritu dispusetiunile foruriloru si autoritàtiloru superioare bisericesci.

Din acésta positiune oficiala a protopresviterului resulta neaparatu, ca candidatii pentru acésta func-tiune trebuie se poséda in mesura deplina calitatile pastorale, calitatile, cari trebuie se infrumsetizeze pre servitorii altariului Domnului: se fia blandu si temetoriu de Ddieu, se fia iubitoriu de biseric'a si de poporulu seu, se fia priceputu si nepregetatoriu intru a conduce poporulu, se fia conscientiosu intru a informá organele superioare, se fia sentinela neadormita in sinulu preotimei si poporului tractualu, se fia organu creditiosu, iubitoriu de ordine si disciplina atât facia de autoritatile superioare bisericesci, cât si facia de organele sale subalterne.

Chiar pentru acésta legea nostra organica, pre-tinde, că candidatulu la postulu de protopresviteru se fia aptu si binemeritatu pre terenulu bisericescu si scolariu; ér regulamentulu congresualu normandu cualificatiunea candidatiloru la postulu de protopres-viteru cere dela densii, se produca dovedi despre invetiaturile din scóla si dovedi despre rezultatele obtienute de densii in viétia, pretiendiendu in modu imperativu că numai astfelui de barbati sè se inain-teze la acestu insemnat postu, cari s'au distinsu in resultatulu activitatii loru de pana acum pre terenulu bisericescu si scolariu.

Am amintit aici aceste dispusetiuni ale legii, pentru ca ele emanéza din vecinicile invetiaturi ale

evangeliei, ér indreptariulu nostru unicu siguru si indreptatitul in tòte agendele este numai evangeli'a lui Christos.

Implindu-mi acésta detorintia, constatu mai departe, ca o alegere este numai atunci nimerita daca alegetoriulu este *liberu pre deplinu in exercitiulu votului seu*, daca acestu votu este efluesulu convingerii sale formate prin aplicarea esacta a dispusetiuniloru legii, si daca emanéza din consciint'a, si tendentia: *că prin votulu seu se promoveze binele publicu alu institutiuniei, carei'a servesce*.

Chiar pentru acésta respunderea alegetoriului pentru votulu, pre carele lu-depune in urna, este fórte mare, pentru ca alesulu *lucréza in puterea mandatului, pre carele i-lu da alegetoriulu; si deci alegetoriulu prin votulu, pre carele lu-depune in urna, ieasupra-si responderea pentru faptele alesului seu*.

In acésta respondere culmineaza in ori ce alegere ingrijirile alegetoriului. De aceea mi-am permis u a constata, ca nu de unu lucru trecetoriu ne ocupàmu noi aici, ci de unu lucru de adeverata valoare istorica in desvoltarea nostra bisericésca si nationala. Responderea pentru acestu actu o pótă pentru totdeun'a alegetoriulu, si nici unu feliu de imprejurare nu-lu póté absolvá de sub greutatea acestei responderi.

Chiar pentru acésta greutate a responderii celei mari istorice in tòte alegerile bisericesci alegetorii si-au ridicat inim'a si glasulu catra Domnulu maririi, că acest'a se-le arete pre acei'a, pre cari va dispune a-ii chiamá, se slujésca santei sale biserici.

Drept aceea, dechiarandu siedint'a sinodului electoralu de deschisa, catra Domnulu maririi ne vom ridicá si noi glasulu si inim'a nostra, pentru că liberi de ori ce preocupatiune si lepadandu tòta grija cea lumésca, se-te potem rugá pre tine Dómne, Carele cunosci inimile si vrednicia tuturor, că se-ne areti pre barbatulu, carui'a voiesci a-i incredintá sórtea si sarcin'a slujbei acestei'a. Amin.

Ioanu Mesiota.

Cuvantu tienuta in 25. Septembrie v. 1888 la serbatórea S-tei Sofii.

(Continuare si fine.)

III.

Cá profesor Mesiota era exemplaru in privint'a implinirei cu consciintia a datoriilor sale, devotatu cu totulu chemàrei sale.

Preparatiunile si traducerile lui din Horatiu, Homer Tacit, Sofocle si Plato, remase dela elu ca manuscrpte, sunt o proba invederata in privint'a acuratetiei, cu care si-implinea chiemarea s'a.

Mesiota era in currentu cu totu ce se petreceea in specialitatea s'a, si nu-i scapá din vedere nici o scriere mai insemnata din ramulu acestei'a. Astfelu elu se ducea in scóla la elevii sei provediutu cu totu aparatulu cunoscin-

tielor trebuinciose si cu inima vesela pentru implinirea sfintei sale chiemări, pe care elu adeseori in vorbirile cu colegii sei o numia cea mai frumosă chiemare.

In scola, fatia de elevii sei, era severu, dura dreptu. Caută a se convinge cu deseverisire despre valoarea spirituala a fie-carui'a, că se nu gresiesca la fixarea calculului, pe care elu nu-lu facea nici odata dependentu de conduit'a placuta, ori neplacuta a scolarilor sei. Era minunatu modulu de procedere alu lui Mesiota cu scolarii, cari nu erau dupa gustulu lui. Pe acesti'a ii-indreptă nu deadreptulu prin vorbe grele la adres'a loru, ci prin proverbii, prin pilde, cari aveau mai mare efectu, decât nisce cuvinte aspre.

IV.

Că directoru Musiota era regulat si expeditiv, insusiri, cari i-au inlesnitu in multe privintie purtarea gavelor sale afaceri oficiose.

Era mai departe omulu, care scia se represinte cu demnitate corpulu seu profesoralu in afara, si cu vintele, ce le adresă elu la ocasiuni, erau clare, adencu gândite si pline de simbure.

Fatia de colegii sei profesori era conciliantu si prevenitoriu, voindu a-i câstiga prin purtarea s'a pe toti in folosulu scolei.

Si colegii sei si-aretau in modu cuviinciosu si nesilitu respectulu catra superiorulu loru, care era adeveratu primus inter pares, care excela in tōte intre colegii sei cu vederile sale limpedite, cu experientiele sale probate si cu tactulu seu deosebitu, respectându adeseori păreri divergente, pe care aflându-le temeinice, le primia de ale sale.

Astfelu directorulu Mesiota era caleuzulu colegiloru sei.

Astfelu intr'unu modu nesilitu, numai cu autoritatea persoanei sale scia, se impuna, se sustienă ordinea, se faca se domnescă armonia in corpulu seu, se stimuleze zelulu colegiloru sei pentru o conlucrare armonica spre binele si propasirea institutului. Căci elu era in adeveratulu intielesu alu cuventului spiritus rector alu institutului.

V.

Aceea inse, ce-i pune corona pe capulu seu, este, că Mesiota pe langa tōte greutătile, ce le avea că profesor si că directorulu scoleloru centrale: gimnasiale, reale si comerciale, precum si alu scoleloru de fetitie, ca notaru alu Reuniunei femeilor române, ca membru alu Eforiei scolare si alu feluriteloru corporatiuni bisericesci si scoolare, totusi a mai gasit u timpu a se ocupă cu aceea ce face margaritarulu de mare pretiu din corona faptelor sale, distingenduse intre colegii sei cu activitatea s'a deosebita pe cāmpul literaturie.

Dela elu ne-au remasu urmatorele scrieri:

- Idei initiative despre epigrafia romana, in a trei'a programa a gimn. românu, Brasovu (1862.)
- Dacii si res belele lui Traianu in Dacia, in a patr'a programa (Sibiu 1863.)

3. Cum se formează caracterul in Organulu pedagogicu alu lui I. Popescu.

4. Espunerea cătorva fenomene sufletești cu privire la expresiunile psihologice in limb'a românescă, in a sieptea programa a gimn. (Brasovu 1866.)

5. Discursu tienutu cu ocaziunea inaugurării catredei de l. francesa, (publ. in „Conv. Literare.“)

6. Scolele reale in paralela cu gimnasiulu, (in a 12-a programa, Brasovu, 1873.)

7. Manualu de istoria universală pentru scolele medii, prelucratu dupa W. Pütz (Vol. I. Iasi 1876; Vol. II. Iasi 1869; Vol. III continuat de A. Bârseanu, Bucuresci 1880.)

8. Femeia si emanciparea ei (prelegere publica,) publ. in „Albin'a Carpatiloru“ 1877.

9. Diferite vorbiri occasionale, mai cu séma la incheierea anului scolasticu si la serbatorea Sf. Sofii (ca cea dela Sf. Sofia 1870 cu tema: In ce consta adeverata cultura a spiritului si care e nobilătă inimii? — publicata in „Albin'a Carpatiloru“ si reprodusa in „Scol'a si famili'a;“ — ca cea din 1873 cu tema: „Crescerea natională“ publicata in a 13-a programa a gimnasiului (Brasovu 1877,) — si ca „Cuvântul“ din 1874, adresat matrinsantilor si publicat in „Scol'a si famili'a“ an. II Nr. 6.)

10. Deosebiti articuli anonimi si pseudonimi, in organele noastre de publicitate.

11. Că manuscrise au remasu:

a) Logica si psychologia, prelucrate dupa Lindner.

b) Preparatiuni si traduceri din Horatiu, Homer, Tacit, Sofocle si Plato.

c) Istoria comerciului universală in secolul 19. (traducere.)

d) Articoli inceputi, dar neispraviti, că: Cum trebuie tractatul studiulu limbei materne intr'unu gimnasiu român de 8 clase? — Investiționul istoricu dupa raportulu oficialu alu espositiuniei universale din Viena (1873.) Despre institutele române de crescere si instructiune din Brasovu, etc.

Dupa cum vedem, si in serierile sale scol'a este prim'a s'a preocupatiune, spre ea isi indrepta Mesiota in prim'a linia gândirile sale.

VI.

Că omu Mesiota era stimat si pretiu de toti pentru insusirile frumosé, cari impodobiau sufletul senobilu.

Era modestu. Nu avea ambitia desirăta de a voi se brileze cu sciintia s'a; nu voiá se arete că scie multu. In privintia acéstă urmă intocmai frumoselor cuvinte ale filosofului Seneca: Atât'a sciu, că nu sciu nimic'a.

Era mai departe Mesiota prudentu si circumspectu. De doue si trei ori chibzuia unu lucru, inainte de a-lu

face. Dupa-ce se convingea inse, că e bine se-lu faca, i-lu indepliniá cu tóta energi'a.

In desbateri erá seriosu si cu multu tactu, respectându parerile altor'a.

Erá omu dreptu si sinceru. Nu se incredea usioru in fie-cine. Pe care insa i-lu cunoscea că e sinceru, acelui'a i-i dá tóta increderea.

Judecá cu sângue rece, fara sè se intiésca.

Pe contrarulu seu nu-lu improsicá cu cuvinte vioante. I-i spunea frumosu, fara infocare, ce avea sa-i spuna. Fctia de laudarosi inse erá fórté picantu, aducendu-i la resonu adeseori prin tonulu seu ironicu, fara inse că ei sè se fi simtitu vatamati prin cuvêntulu lui siagalcnicu.

In ideile lui erá o mare claritate si consequentia. Fie-care cuvêntu erá bine mesuratu si la locu potrivitu.

Erá omu de cuvêntu. Pe cuvêntulu lui putea oricine pune tèmeiu. Mai curêndu s'ar fi intêmplatu ori-ce, de cătu că Mesiota se nu-si fi stapânitu cuvêntulu datu.

Impodobitu cu atâtea vîrtutii intelectuale si morale, Mesiota trebuiá se fia iubitu si pretiuitu de toti. Toti semtiau interesu a se apropiá de elu, a-si petrece cu elu, a se recreá si inspirá in societatea lui pentru proiecte si planuiri frumóse.

Totu, Români si Neromâni, i-lu numiau unu omu vrednicu, unu harnicu omu, unu omu de isprava, era metropolitulu Siagun'a, inspectorulu seu supremu, i-lu numia „margaritarulu seu celu scumpu, vrednicu se fia pusu in corón'a corului profesoralu in gimnasiulu seu.“ *)

Astfeliu a fostu Mesiota: stimatu si pretiuitu de toti;* astfeliu trebue, onor. domni si dómne, se stimàmu si se pretiuiu si noi nealterata amintirea scumpului seu nume cu tóta vrednicia.

Se pretiuiu vîrtutile lui, se pretiuiu cunoscintiele lui, ce si le-a cästigatu cu atât'a munca incordata a sufletului seu, se fimu cu deosebire cu recunoscintia pentru facerile sale de bine, care elu că profesoru si directoru le-a reversatu cu imbelsiugare asupr'a institutelor nôstre secundare.

Se fimu pentru tóte, câte ne-a facutu, recunoscetori.

Recunoscintia este cea mai frumósa flóre din cunun'a vîrtutilor omenesci.

Recunoscintia este partea ómeniloru nobili.

VII.

Si acum'a me intorcu catra tine, iubita tinerime studiôsa. Tu erai obiectulu parintesciloru lui preîngrijiri. Tu erai visulu, in care se legâná sufletulu lui cuprinsu de aspiratiunile cele mai nobile. Luminarea t'a, soliditatea gândiriloru tale, otielirea inimei tale cu puternice resolutiuni, tari'a caracterului teu, tóte acestea erau atâtea obiecte de predilectie ale invapaiatului sufletu alu directorului de odinióra Dr. I. Mesiota.

Nu erá o di, se nu se fi gândit u si la tinerimea studiôsa, cautandu moduri si chipuri se-i inlesnésca dru-

mulu spre scopulu deseversirei sale: cum se aprinda intrâns'a lumin'a intelepciunei; cum se inflacareze inim'a ei pentru idealele vîrtutii, cautandu a face din tinerii studenti ai institutului seu ómeni harnici, Romani cu celu mai viu interesu si cu cea mai inflacarata rîvna pentru aspiratiile némului loru romanescu.

Astfeliu a fostu elu, purtandu neclintitu idealulu perfectiunei sale, morale, intelectuale si nationale in bogatulu seu sufletu.

Cauta deci si tu a te petrunde de sfintieni'a gândiri loru lui.

Cauta se indeplinesci cu energie legitimele lui sperantie.

Nu te abate nici locu de o palma dela scopulu perfectiunei tale.

Cauta se fii si tu asemenea lui.

Elu ti-a desemnatu trâsaturile caracterului ce dorâ se-lu aibi, nu numai prin cuvinte, ci si prin exemplulu seu, prin faptele sale.

Elu insusi a fost asia, dupa cum a invetiatu pe scolarii sei.

Prin exemplulu faptei sale a vrutu se inaltie fortia sufletului scolariloru sei.

Fiti si voi, precum a fost maiestrulu sufletescu de odinióra, fiti iubitori de munca că elu.

Nulla dies sine linea, a fost principiulu seu. Nici o di, in care se nu fi facutu o isprava in privintia deseversirei sale.

Fiti si voi astfeliu. Nu lasati se tréca nici o di, fara a ve examiná, de a-ti sporit u cu ceva in privintia perfectiunei vostre.

Munciti cu tóta resolutiunea, ce o avea Mesiota, când s'apucá de lucru.

Munc'a vóstra inse se nu se restrânga numai pe langa obiectele, ce vi se propunu in scóla.

In órele libere căutati a ve complecta oper'a culturei vostre intelectuale.

Straduiti-ve că Dr. Mesiota, a intrebuintá bine tim-pulu liberu, de care dispuneti, căutându a ve imbotati talentulu sufletului vostru cu mărgaritarulu invetiâturilor, ce dilnicu aveti ocazie a-lu gâsi in scriserile cele mai bune românesci si in nemuritórele opere ale némuriloru streine.

Nu cetiti inse acele opere intr'unu modu mechanicu.

Cetiti-le, cum le cetia Mesiota, cetiti-le cu razazu, cetiti-le cu gândire, meditându asupra cuprinsului loru si cautându a ve face insemnari asupra materiiloru cetite, pentru ca astfeliu se puteti preface materialulu ideiloru streine in o avere nedeslipita a sufletului vostru.

Astfelu a cetit u Mesiota, astfelu numai a ajunsu elu a se ridicá cu sufletulu seu in regiunile inalte a le luceferiloru sciintielor, „sorbindu de pe buzele loru unde aurii de intelepciune.“

Cautati inse mai intâiu de tóte a ve impodobi inim'a cu sentimente morale.

„Nu lasati se intre in sufletulu vostru nici o cugetare falsa, se nu ésa din gura vóstra nici unu cuvêntu falsu.“

*) Intr'o epistola dedto 21 Ianuie 1869.

„Pastrati-ve curati inaintea lui Dumnedieu si a 6-menilor.“

„Desvoltati-ve cu sirguintia toté facultatatile, cari vi le-a datu Dumnedieu, caci pentru acést'a vi le-a datu. Iubirea se fie in inim'a vóstra, tari'a in caracterulu vostru si lumin'a in sufletulu vostru.“

„Nu uitati pe Dumnedieu, nu ve ruginati de elu; nu'l negati, si unde vi se arata, multiamitii.“*)

Facêndu astfelu, veti dâ dovada invederata despre stim'a si veneratiunea vóstra neinsieletóre catra neuitatulu prieteniu de odinióra alu tinerimei scóleloru nóstre.

Urmându povetieloru, sfaturiloru si esempletelor lui, veti aretá, caci sunteti adeverati fii ai intielepcionei, cărei'a este consintitu institutulu nostru.

Caci numai urmându astfelu, veti puté fi ómeni har-nici, spre bucuria si fala parintiloru vostri si spre desfa-tarea si mândri'a némului nostru românescu.

Ioanu Popea.

D i v e r s e .

* *Pré Sânti'a S'a* parintele Episcopu alu Aradului *Ioanu Metianu*, a plecatu ieri cu trenulu de seara la Budapest'a, pentru a participá la siedintiele reprezentiei fundatiunii fericitudinii Emanuil Gozsdu.

* *In sinodulu protopresviteralu alu tractului Banat-Comlosiului*, intrunitu la 1 Augustu, sub presidiulu comisariului consistorialu I o s i f u G r a-d i n a r i u pentru alegerea de protopresviteru au intrunitu mai multe voturi urmatorii candidati, si anume dnii: *Paul Miulescu*, protopresviterulu Ciacovei 34, *Iulianu Bogdanu*, parochu si asesoru consistorialu 13, *Dr. Ioanu Trailescu*, profesoru la institutulu teologicu din Aradu 8 voturi.

* *In sinodulu protopresviteralu alu Aradului*, intrunitu la Augustu a.c. sub presidiulu comisariului consistorialu *Augustin Hamsea* pentru alegerea de protopresviteru au intrunitu mai multe voturi urmatorii candidati si anume domnii: *Moise Bocsian*, parochu si ases. cons. 30 voturi, *Vasiliu Belesiu*, protopresviterulu Radnei-Totvaradiei, 13, si *Constantin Gurbanu* 12 voturi.

* *Cea mai vechia carte românésca tiparita*. Pe spesele archiereului Dr. Gherasimu Pitisteanu, decanu alu facultatii teologice din Bucuresci, s'a retiparit „Tetravangeliulu“ diaconului Coresi. Prefati'a la acestea carte, care cuprinde 232 de pagine, a lucrat'o d-lu Constantin Erbiceanu, profesoru la seminariulu centralu din Bucuresci. Dlu B. P. Hajdeu ne spune, caci tipariturile au inceputu in limb'a românésca in anulu 1577, ér dlu Erbiceanu argumentéza, caci incepulumu s'a facutu in anulu 1560. Fragmente din Tetravangeliu au fostu pana acum cunoscute numai din analele reposatului Timoteiu Cipariu si din unu lexiconu lucratu de reposatulu profesoru G. Seulescu la „Tetravanghelu“ si publicatu in „Buciumulu român“ de Teodor Codrescu. Tetravangeliulu deplinu s'a afflatu prin intémplarea urmatore, spune „Rev. Pol.“;

In var'a anului 1888 archiereulu Dr. Gherasimu Timusu, profesorulu Constantin Erbiceanu si Dr. Mironescu, facêndu o excursiune la manastirea „Cioclanulu“ din jude-tulu Buzeu, au descoperitul intre alte manuscrizte si acést'a pretiósa scriere a lui Coresi.

CONVOCARE.

Conform §-lui 9 si 26 din statutele reuniuniei convocu adunarea generala a reuniunei invetiatorilor gr. or. români din tractulu *Lipovei* la siedint'a ordinaria pe 18/30 Aug. a. c. in localitatea scólei române din Lipov'a.

Obiectele pertreciânde in adunarea generala sunt:

1. La 9 óre inainte de amédi deschiderea siedintiei.
2. Reportulu comitetului.
3. Reportulu casariului.
4. Reportulu bibliotecariului.
5. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea repórteleloru.
6. Cetirea disertatiuniloru.

Dupa amédi la 3 óre.

Continuarea disertatiuniloru.

7. Reportulu comisiuniloru.
8. Propuneri diverse.
9. Deciderea timpului pentru tienerea adunării generale viitore.
10. Alegerea unei comisiuni pentru autenticarea protocolului.
11. Inchiderea siedintiei.

Lipov'a, 2/14. Augustu 1889.

Voicu Hamsea, m. p.

protopopu,
ca presedinte alu Reuniunei.

C o n c u r s e .

Nr. 3213/1889.

Se publica concursu pentru unu stipendiu anualu de 120 fl. din fondatiunea „Faur.“

Sunt indreptatiti a recurge studenti gr. or. de na-tionalitate romana, cari frecuenteza veri unu gymnasium publicu, academia seu universitate, scóle reale superioare, tecnică, politehnica, seu institutu teologicu ori pedagogicu. Au preferintia recurrentii din famili'a Faur, respective Poy-nar, fora privire la classele in cari studiéza. Competenții vor produce, a) carte de botez, b) certificatu despre se-racia, e) testimoniu cu calculu eminentu despre progresulu facutu in anulu precedent, d) certificatu despre starea sanitaria si purtarea morala. Recursele astfelui instruite se se substérna la venerabilu Consistoriu roman gr.-or. in Orade pana la 3. Septembrie 1889. stilul vechiu.

Arad, la 2. August 1889.

Ioanu Metianu, m. p.
Episcopulu Aradului.

Pentru deplinirea celor doué parochii vacante de clas'a prima din *Igrisiu*, impreunate interimalu si cu invetatori'a, se escrize concursu cu terminu de 30 de dile dela datulu de adi.

*) Din „Cavintala“ lui I. Mesiotă la incheiarea a. scol. 1873/4.

Emolumentele impreunate cu aceste parochii sunt: cîte un'a sessiune de pamantu, birulu preotescu si stolele usuante.

Doritorii de a ocupă vre un'a din aceste parochii si-voru substerne recursele loru adresate comitetului parochialu si instruite cu documentele de calificatiune pentru parochii de clas'a prima administratorului protopopescu Paulu Tempea in Toraculu-mare pana la terminulu indicat, si totu de odata se voru presentă in vre o Dumineca sau serbatore in santa biserică spre a si aretă desteritatea in rituale si predica.

Igrisiu, 4/16. Augustu 1889.

Pentru comitetulu parochialu:

Filipu Minda, m. p.

presedinte.

In contielegere cu mine: PAULU TEMPEA, m. p., administratoru protopopescu.

Se escrue concursu pentru deplinirea postului invetiatorescu dela scol'a confesionala gr. or, din comun'a Cuiediu, inspect. Silindiei, cot. Aradului cu terminu de alegere pe 20 Augustu st. v. 1889.

Emoluminte: 1. In bani gata 200 fl. 2. 12. orgii de lemne. 3. $\frac{3}{4}$ sessiune de pamantu. 4. quartiru liberu si gradina de legume.

Competentii voru produce atestatu: 1. Ca suntu romani de rel. gr. or. 2. Atestata de conduită. 3. Testimoniu de eualificatiune invetiatoreasca 4. Testimoniu de limba magiara. Competentii sunt avisati, a se presentă in vre-o dumineca séu serbatore in sant'a biserică din Cuiediu pentru de a-si aretă desteritatea in cantu si tipicu.

Recursele astfelui instruite, au a se substerne M. O. Dnu Acsentiu Chiril'a inspectoru scolaru in Silindia' p. u. Taucz.

Cuiediu, la 1. Augustu 1889.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: ACSENTIU CHIRIL'A, m. p. insp. scl.

Pentru deplinirea parochiei gr. or. vacante de class'a a II-a din Rachit'a, — conformu decisului Venerabilului Consistoriu de dattulu 20. Iuniu. a. c. Nr. 2441. B. — se escrue concursu cu terminu de alegere pe diu'a de 10 22 Septemb're a. c.

Emolumentele impreunate cu acésta parochie sunt:

1. Un'a sessiune parochiala de 30. jugere pamantu aratoriu in valore de 300 fl. 2. Intravilanulu parochialu de 800 orgii in valore de 10 fl. 3. Stolele parochiali indatinate si anume: a) dela inmormentari circ'a 90 fl. b) dela cununii circ'a 50 fl. c) dela boteze à 30 cr. circ'a 12 fl. d) Accidentiele cu ocasiunea amblarii cu crucea prin comuna circ'a 30 fl. e) Alte venite sperative 50 fl. Sum'a 542 fl. —

Stolele se voru solvi dupa „Norm'a stolara" votata de comitetulu parochialu si aprobată de sinodulu parochialu din locu, in siedint'a din 19. Octomvre 1887.

Recentii sunt poftiti a-si presentă recusele loru cuviintiosu adjustate parintelui protopopu tractualu Georgiu Creciunescu in Belinț p. u. Kiszetó pana inclusive 7/19. Septemb're a. c. si a se presentă in vr'o Dumineca ori serbatore in biseric'a locala spre a-si aretă desteritatea in cele rituale si in oratori'a, bisericésca.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: GEORGIU CRECIUNESCU, m. p. protopresviteru.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci din Carpanatu, tractulu Vasilecului, se escrue concursu cu terminu pana la 20 Augustu vechiu a. c.

Emolumintele sunt:

a) 100 fl. in bani. b) 8 cubule de bucate. c) 8 stangeni de lemne. d) stolele cantorale. e) quartiru liberu cu gradina.

Recursurile adjustate cu documintele recerute sunt a se trimite pana la terminulu indicat subscrisului in Beiusiu.

Beiusiu, 31. Iuliu v. 1889.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte:

Vasiliu Pap, m. p.
prot. Vasilecului.

—□—

Pentru statiunea invetiatoresca din comun'a Bratca, inspectoratulu Pesteselui Cottulu Bihor se escrue concursu cu terminu de alegere pe Dumineca in 20 Augustu (1-a Septemb're) in care diua va fi si alegerea.

Emolumintele sunt:

a) In bani gata 280 fl. v. a. b) cortelu liberu de clas'a prima cu unu intravilanu $\frac{1}{4}$ jugeru ér estravilanulu $\frac{1}{2}$ jugeru de pamantu. c) lemne de incalditu cate va cere trebuintia, aceste tóte computate in bani pestrecu sum'a de 300 fl. v. a.

Dela recenti se pretinde, a) testimoniu preparandialu. b) testimoniu de eualificatiune cu succesu bunu, — totu astfelui si din limb'a magiara.

Recursele adjustate cuviintiosu, si adresate catra comitetulu parochialu se se trimita subscrisului in Lugasiulu de susu p. u. Elasd — ér recentii au se se prezente die in vre-o Dumineca, ori serbatore in biserică din Bratca spre a se face cunoscuta poporului.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: TEODORU FILIPU, m. p. protopopu inspectoru de scole.

—□—

Resignandu dela postulu seu invetiatorescu, fostulu invetiatoriu Simionu Pavel, — prin acésta se escrue concursu pentru indeplinirea definitiva a postului invetiatorescu dela scol'a gr. or. romana din filial'a comun'a Constantia, apartienatorie de biseric'a opidului Comlosiulu-mare, cu terminu de alegere pe 29 Augustu st. vechiu 1889.

Emolumintele sunt: a) in bani gat'a 63 fl. v. a. b) 30 chible grâu, c) dela fie-care inmormentare ori paras-tasu 20 cr. d) pae cîte se vor recere pentru incaldirea localitatii de invetiamentu si a inyectoriului, e) cortelu liberu cu 1 chilie, culina si gradina de legume, f) 3 jugere de pamantu aratoriu, si anume: dôue dela comun'a si unulu dela domeniu, g) dela domeniu 4 orgii de lemne si h) tot dela domeniu 5 fl. si 04 cr. v. a. la anu.

Doritorii de a ocupă acestu postu se aviséa a-si trimitre recusele instruite conform stat. org. M. On. Dnu inspectore cercualu Paul Tempea, in Toraculu-mare, cot. Torontal, adresate catra comisiunea scolara in Constantia pana in 29. Augustu st. v. a. c. si a se presentă in vre-o Dumineca séu serbatore in biseric'a gr. or. romana din Comlosiulu-mare, spre a se face cunoscuta comunei si se dovedesca desteritatea in cantare.

Datu din siedint'a comisiunei scolare gr. or. rom. din Constantia tienuta la 6/18. Iuniu 1889.

Iulianu Bogdanu, m. p.
parochu ases. consist. pres. com. scl.

In contielegere cu mine: PAUL TEMPEA, m. p. insp. scl.

—□—

Se escrue concursu la statiunea invetiatoresca din Hasmasiu, cu dotatiunea:

I. Dela comun'a Hasmasiu.

a) in bani gat'a 18 fl; b) din cas'a dominiala a episcopului latinu 37 fl. 24 cr; c) 14 cubule bucate $\frac{1}{2}$

grâu, $\frac{1}{2}$ cucuruzu ; d) 6 stîngini de lemn pentru incalditu ; e) dela fie-care numeru de casa un'a portia de fenu ; f) dela inmormentari 20 cr.

II. Dela fili'a B.-Ucurisiu.

a) in bani gat'a 20 fl ; b) 5 cubule bucate $\frac{1}{2}$ grâu, $\frac{1}{2}$ cucuruzu ; c) 1 stenginu de lemn ; d) dela inmormentari 20 cr. — In Hasmasiu, cuartiru cu gradina de legume.

Competintii pentru acestu postu se-si adreseze suplcele adjustate cu documentele necesarie pana la 20. August v. a. c., când va fi alegerea la subsemnatulu protopresviteru in Ucurisiu, (Ökrös.)

Hasmasiu, 10. Iuliu 1889.

Pentru comitetului parochialu :

*Petru Suciu, m. p.
ppresviterulu gr. or. al Beliului.*

Pentru distribuirea a unui, eventualu dôue stipendii de câte 200 fl. din fundatiunea „Elen'a Ghiba-Birt'a,” se escrie concursu pana in 23 Aug. (4 Sept.) a. c.

In sensulu testamentului, la aceste stipendii, au dreptulu a recurge numai tineri cari studieza cu succesu bunu la vre-o scăola publica, si suntu de religiunea gr. or. si de nationalitate romana seu gréca, din comitatele : Arad, Bihor, Bichisiusi si Cianadu, si ai caroru parinti n'ar fi in stare a-i sustiené la studii.

Rudenile fericitei fundatôre voru avea preferintia.

Recurentii au a-si inainta subsrisului, petitionile loru, provediute cu recerutele dovedi, pana la terminulu mai susu aretatu.

Aradu, 22 Iulie v. 1889.

*Ioanu Metianu, m. p.
Episcopulu Aradului,
că pres. comitetului fundationalu.*

Pentru deplinirea postului invetiatorescu dela scăola gr. or. romana din comun'a Dorgosiu, protopopiatulu si inspectoratulu Lipovei se escrie concursu cu terminu de 30 de dile dela prim'a publicare.

Emolumintele sunt :

In bani gat'a 84 fl. pentru clisa 32 fl. pentru lumiini 6 fl. pentru sare 3 fl. pentru conferintia 6 fl. pentru scripturistica 5 fl. pentru familiaru 12 fl. in bucate 48 de chible jumetate grâu si jumetate cucuruzu, 4 lantie de livada fenati, 12 stangeni de lemn, din care se incaldiesce si scăola. Dela o inmormentare simpla unde va fi poftitul 50 cr. cu liturgia in biserica 1 fl. cortelu liberu cu gradina de legumi.

Pe acestu postu potu competâ pe langa cei ce posiedu documintele conformu legii, si atari individi cari inca nu au essamenu de cualificatiune in se au studiatu institutulu pedagogicu preparandialu pana atare individu alesu de comuna i se va intari alegerea va capeta dela Venerabilulu Consistoriu numai decretu de invetiatoriu provisoriu.

Recursele adresate comitetului parochialu in Dorgosiu au a se trimite parintelui Cristoforu Ginchiciu in Banat-Lippa si pana la terminulu de alegere au a se presentâ in vre-o Dumineca seu serbatore in sănt'a biserica din locu spre a-si aretâ desteritatea in cantari si tipicu.

Dorgosiu, in 16. Iuliu 1889.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine : CRISTOFORU GIUCHICIU, m. p. inspectoru de scăole.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci din comun'a flia Temesesci, protopresviteratulu Radna-Totvaradiei, se escrie concursu cu terminu de alegere pe Dumineca in 20 Augustu st. vechiu a. c.

Emolumintele sunt :

In bani 192 fl. 10 orgii de lemn din care e a se incaldi si scăola ; $\frac{1}{2}$ sessiune de pamantu pe dealu ; si cortelul liberu cu gradina.

Recursele instruite conformu prescriseloru stat. org. si adresate comitetului parochialu din comun'a matra Soborsiu, sunt a se trimite subsrisului protopopu in M. Radna pana in 18 30. augustu a. c.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu : VASILIE BELESIU, m. p. protopres.

Se escrie concursu pe statiunea invetiatorésca din Darvasiu, inspectoratulu Oradii-mari, cu terminu de alegere pe Dumineca in 20 Augustu (1 Septembrie) 1889.

Emolumintele sunt :

1) $\frac{1}{2}$ sessiune pamantu aratoriu constatatore din 23. jugere catastrale a) 7 fl. jug. 161 fl. 2) dreptulu de pa-siune pentru 8. vite mari si unu vitiulu, 34 fl. 3) dela pruncii deobligati la scăola 8. cub. de grâu a) 6 fl. 48 fl. 4) didactru dela pruncii deobligati la scăola 12 fl. 5) inescumperarea trestiei de incalditu 10 fl. 6) dela fie-care pruncu deobligat la scăola câte un puiu a) 20 cr. 6 fl. 40 cr. 7) cortelul cu gradina de legumi 30 fl. 8) pentru canticu ratu 5 cub. grâu si 5 cub. orzu 47 fl. 50 cr. 9) Venitele cantorali din stóle 10 fl. de totu 358 fl. 90 cr.

Recurentii voru avea recoursele instruite conform prescriseloru Statutului organicu adresate comitetului parochialu din Darvasiu, a le tramite subsrisului in Oradea-mare (N. Várad magyar utcza 22 sz.) pana in 18 30. Augustu a. c. avendu pana la alegere a se presentâ in vre-o Dumineca ori serbatore in s. biserica din Darvasiu spre a-si aretâ desteritatea in cantari si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu : TOM'A PACALA, m. p. protopopu inspectoru scolariu.

519/1889.

EDICTU.

Conform decisului Ven. Consistoriu eparchialu gr. or. rom. alu Aradului de dtu 20. Iuniu 1889. Nr. 909 B prin acesta e provocatu Georgiu Bosco (Botico) din Chisineu — carele naintea de acést'a cu 5 ani au pribegitul in lumea larga, si ubicatiunea nu i-se scie, — ca in terminu de 1 (unu) anu si o di computatul dela prim'a publicare a acestui edictu in organulu oficiosu alu eparchiei Aradului „Biserica si Scăola” cu atât mai vîratosu sè se presenteze inaintea scaunului protopresviterulu gr. or. rom. alu Chisineului in Chitighaz (Kétegyháza) căci la din contra in procesulu divortialu intentatul contra lui de catra sotia sa Anna Major de nascere din Sarkad-Keresztur de prezinte locuitore in Socodor, conform §-lui 123 din Regulamentulu pentru procedur'a judecatorésca in causele matrimoniali — si in absenti'a lui se va aduce sententia meritoriala.

Chitighaz, (Kétegyháza) la 16. Iuliu st. v. 1889.

Ofcialu protopresviterulu gr. or. rom. alu tractului Chisineu :

*Petru Chirilescu, m. p.
protopresviteru.*